

Nogle typiske måder at lægge os ned på

Af MARIA MARCUS

Maria Marcus, der har deltaget i rødstrømpe-debatten så tidligt som i 1964 med bogen »Kvindespejlet«, har nærlæst de to artikler i Information (Lasse Ellegaards den 22. juli og Jan Stages den 26. juli), der allerede har givet anledning til så mange reaktioner. Hun betragter dem som skoleeksempler på, hvordan man lægger folk, og især kvinder, ned, hvis de kommer med ideer, der rækker ved andre folk privilegier.

NEJ, jeg mener ikke lægge ned på 'den' måde. Jeg mener sådan som man lægger en modstander ned, en der går ind for nye ideer der truer ens verdensbillede, ens tryghed, ens magtposition. Der er nogle måder at gøre det på, der er mere udbredte end andre, og vi har netop i den sidste tid fået et par lækre skoleeksempler på dem her i bladet, nemlig fra Lasse Ellegaard (22.7.) og Jan Stage (26.7.).

Og det skal vi være glade for. Det gælder om at være fortrolig med fjendens våben. Så lad os benytte lejligheden til at se nærmere på dem.

Broder Lasses rapport af andres rapporter fra Femø-lejren frembyder ingen større problemer. Det er et lidt uovervejende frontalangreb, det osrer fedt af indestængt had, det er rådne æg lige i synet. Tingene siges direkte, de adjektiver der bruges om os er f.eks. 'groteske' og 'bizarre', citaterne drejer sig frydefyldt om 'hystader' og 'frustrerede, frelste kællinger'. Og så afsløres det at vi har brugt af offentlige midler! Sammen med Peter Lautrops hadske kvindeportrætter kan ingen være i tvivl om hvad meningen er.

Det kan derimod med Broder Jans sorgmuntre causeri om den smukke spildte aften, da Jan og Lasse på eventyr i byen var så uheldige at løbe ind i en rødstrømpe, der ødelagde det

hele for dem. Her er ingen grove skældsord, ingen direkte beskyldninger. Kun en vemodig beretning, fuld af selvransagelse, med alle udfald blødt indsvøbt i stilistiske indfald. Man mærker nok en svag rådden stank, men man skal tæt på for at konstatere hvor den kommer fra.

Lad os springe ud i en gang nærlæsning.

BRODER Lasses kone har haft en 'rødstrømpeperiode'. Kortvarig, irriterende, ildelugtende som en menstruationsperiode. Eller som overgangsalderen med dens humørsvingninger og uberegnelige nykker. Rødstrømpe er ikke noget man bliver ved med at være (modmindre man er hystader som Femø-kvinderne), det er en mode, der går over af sig selv.

Broder Lasses kones rødstrømpeperiode har gjort ham overfølsom og sur. Men hvad værre er: de to brødre bliver lidt efter lidt 'apatisk', især da damens talestrøm ligesom går sammen med aftenvarmen'. To påvirkninger af samme slags. Slovende, man blir døsigt, får lyst til at lukke både øjne og ører. Det er jo dog så inderlig lindt alt sammen, en fad strøm uden saft og kraft. Ordskvalder. Vi har hørt den historie til ulidelighed, så hold da kæft for satan lad os få vores 'gin-tonic' i fred.

De nye ideer er altså 'kedelige'. Mere trænede skribenter plejer i

ovrigt på dette punkt at være videre på hvor ældgamle de er, og Broder Jan kan en anden gang trække parallellerne til gamle dages blåstrømper og mandhaftige kvindesagskvinder, evt. suppleret med lidt Holberg. Det er jo alt sammen 'sagt for', der er intet nyt under solen — og så vil I have vi skal tage jer alvorligt! Jo, det er til at blive apatisk af.

Men trods aftenvarmen er det svært at falde helt hen. For damen fremturer, og vore brødre skal nu midt på det idylliske, fredelige Gråbrødretrorv 'stå til regnskab ansigt til ansigt med Historien, Klassekampen og Retfærdigheden'. De skal høre om 'Bevægelsen (ordet skred pompøst frem over hendes læber, ledsaget af pauker og trompeter)'. De fine ord er med stort begyndelsesbogstav, som en slags indirekte tanke. Som en anden Don Quijote fægter hun afsindigt — mod vejrmøller. Hun er gudhjælpemig engageret! Noget de to brødre heldigvis er for kloge

Peter Lautrops indtryk af søsterskab

til, især Broder Lasse, som er 'vant til at omgås disse fine begreber med en sorgløs munterhed', hvorimod damen er 'umoden' nok til at tage dem alvorligt.

Her er Broder Jan helt på linje med traditionen. De nye truende ideer er ikke bare døgnfluer, gentaget indtil hudløshed (altså både for ny og for gamle). De er også 'latterlige' og stempler dem der går ind for dem. Damen blir til grin. Det klæder hende ikke at 'intonere ouverturen til Klassekampen'. Tænk at blive eksalteret i den varme — og så ikke engang bare på egne vegne, men tilmed på andres også!

Det gør Broder Jan og Broder Lasse 'mismodige'. Så vidt havde de aldrig troet det skulle komme. At kvinder skulle begynde at bruge deres tid til sådan noget!

Nu er det selvfølgelig et spørgsmål, i hvor høj grad denne dame med den 'flittigt brugte' stemme helt kan regnes for kvinde. For det første er hun 'sidst i tyverne', altså i betænkelig nærhed af den kriminelle høj-alder. Og for det andet er den stemme der 'strømmer ud fra hende' som en ulidelig kværnen 'lidt anderledes, lidt dybere måske end de fleste pigestemmer'. Vi forstår en fin antydning. For at gå ind for de nye ideer må man jo være lidt 'unaturlig', lidt pervers, altså lesbisk. Hvorfor i alverden skulle kvinder ellers interessere sig for andre kvinder? På det samme tyder den omstændighed, at hun taler 'med jumbostemme'. Altså taler hun højt. Og det er ukvindeligt. Kvinder taler sagte, diskret, og kun i pauserne hvor mændene

Peter Lautrops indtryk af en rigtig rødstrømpe

ikke siger noget. Kvinder bør tie i forsamlingen, men hende her har åbenbart overdøvet de to brødre. Fy dog!

Men det er værre endnu, endnu mere elementært: selve hendes stemmes kvalitet er ukvindelig, hverken blid, kurrrende, kælen eller koket.

DETTE er den alvorligste anklage. Selv om hun havde haft ret i alt andet, så var hun alligevel ikke værd at lytte til — for hun er ikke nogen rigtig kvinde. Hendes køn er ikke rent og ukompromitteret. Hvad faen skal vi så overhovedet med hende?

Der er en ting jeg er i tvivl om. Har damen set godt ud? Modstandere af nye ideer der truer deres magtposition plejer nemlig at gøre mere ud af dette punkt, når de nye ideer kommer fra kvinder, end Broder Jan har gjort. Der plejer at være to stilistiske muligheder: Enten siges det at damen er fladbrystet, hængepattet, bredrovet, uredt og i alle tilfælde rædselsfuldt usexet, så hun med garanti aldrig vil kunne få nogen mand til at bolle sig. Hun behøver såmænd ikke engang at være lesbisk, hun er bare uden salgsværdi, og så skidt med hvad hun siger, det er jo bare hendes måde at kompensere for savnet af en mand på.

Eller også siges det at det var en skøn dame, nougat-brun med strittende babser og et par bløde læber der fuldstændig bjergtog forfatteren, så han ikke hørte et ord af hvad hun sagde, men bare

tænkte på hvad de læber meget bedre kunne bruges til. For damer der er med til at fremsætte nye ideer der truer mændenes magtposition er enten alt for sexede eller alt for usexede til at det de siger kan have nogen betydning. Gud ved hvorfor Broder Jan nøjedes med at antyde at hun var lesbisk ... mon det var helt klogt?

Men han har måske villet økonomisere med sine virkemidler, og selvfølgelig har han ret. Han har fået slået fast at hun er ude af trit med det mandsetablerede kvindeideal. Og så havde han måske ikke engang haft brug for de andre kategorier — at hendes ideer er overgangsphenomen, kedelige, umodne og latterlige. Kunstnere, undertrykte befolkningsgrupper og andre fortalere for nye ideer blir man nødt til at lægge ned med alle til rådighed stående midler. Kvinder kan man strengt taget nøjes med at stemple som ikke-kvinder — eller også lægge dem ned korporligt så de taber vejret og ikke kan sige mere. Og her sidder vores to venner, to fuldblods mandfolk, og spiller en smuk sommeraften på en ukvindelig kvinde!

DET ER helt synd for dem. Især for ham hvis kone sammen med andre 'militante rødstrømper' (læs: aggressive u-kvinder) har 'spillet hans plader' og 'skrevet på hans skrivemaskine'. Jeg ved ikke hvilken af delene der er værst: at de har forgrebet sig på hans ejendomsret (selvfølgelig er det

hans plader, han har betalt dem med sin højere løn i sit mere overordnede job, mens hun bare har gået og passet hans børn — og har han måske nogensinde forgrebet sig på hendes karklud eller hendes støvsuger?) — eller at de har benyttet hans skrivemaskine, symbolet på hans naturlige åndelige overlegenhed. For hvem har sagt at kvinder skulle være konstruktive? Det er næsten lige så galt som når de nede på Femø bruger skatteborgernes penge til at diskutere — 'seksualitet', of all things! Det er da ikke noget man diskuterer eller tænker over, det er noget man gør. Og tænk hvis de nu fandt ud af at de kunne gøre det på andre måder — at de kan selv — eller med andre kvinder — eller hvis de fandt ud af de kunne gøre ligesom mændene ganske naturligt altid har gjort, nemlig bruge en mand når de havde lyst til en (man skal da ikke hælde barnet ud med badevandet) og i øvrigt more sig og tale sagligt med andre kvinder? Og hvem ska så vaske Broder Jans og Broder Lasses snavsede sokker?

Man forstår at brødrene fnyser over deres 'gin-tonic' (falder den nu ikke lidt uden for stilen, sådan noget sødt feminint stads?), for nu begynder damen endog at tale hen over hovedet på dem til en 'kønsfælde' (det ender galt!) om at de skal 'gå sammen fra et punkt til et andet, om muligt med hinanden i hånden', og være 'søde og hjælpssomme!'. Og da hermed kvintessensen af den moderne kvindebevægelse er lagt frem til almen beskuelse og alle kan se hvor de nye ideer skrumper ind for det klare maskuline blik, er der gjort klar til nådestødet: hun og hendes slyngveninder kan 'tage i spejderlejr og blive blåmejsesører'. Andet var der ikke i den sag. 'En storm i et glas vand', og i virkeligheden 'reaktionært'.

LÆG mærke til, at det var Broder Lasse og Broder Jan der kom med det forslag. Broder Jan har siddet og er blevet mere og mere 'mismodig' og har trostet sig med at han ikke kunne gøre for det, for han er og blir en 'halvgammel liberal' og i virkeligheden helt på linje med de nye ideer, de kan slå hinanden på skuldrene, han og hun, de er lige 'borgerlige' begge to.

Og han har sit på det tørre. Han har læst Hanne Reintoft, for af bar elskværdighed følger han med i hvad der sker i tiden, også på dette inferiøre område. Han er in, kan man høre, når han betror os at han 'ikke bliver høj på deres selvhøjtidelige barokstil', for

rødstrømperne 'skriver som en brækket arm'. Når alt andet er opbrugt, kan modstandere af nye ideer altid falde tilbage på at angribe den 'form' de nye ideer fremstilles i. Måske kan talerne endda lære noviceerne et par stilgreb, så de ikke skal dumme sig så meget ...

Hvis de altså kan se at Broder Jans stil er deres egen overlegen. Den er jo ikke barok, snarere en fint cisereret rokoko. Den følger forbillederne, den er pseudo-humoristisk som erindringsblade, nikker i endnu mere borgerlige blade, svøbt i en klædelig ironi (ironi går man aldrig fejl af, at overtrukket med rosenrod nostalgia. I virkeligheden var det ikke rødstrømperne det gik på sig om, men om Broder Jan der fik en smuk sommeraften ødelagt.

Og med endnu et kunstgreb æder Broder Jan det hele sig igen. Dette var da ikke noget angreb, og det er udelukkende min egen skyld (siger Broder Jan, at der opstår et paradiskarmerede akkorder imellem os søstre, Lasse er ikke hvad det har været ...)

SÅ HAR vi da hele spektret og læg godt mærke til det, for det er det samme der har været overalt hvor nye ideer skal angribes og man ikke ønsker at gøre det frontalt og åbenlyst. De nye ideer er et middel, eftersnak efter gamle ideer, kedelige, overeksponerede. Jans fortalere er kunstigt suspekt, er så den form de fremsættes i. Helt bortset fra at de ret beset reaktionære og at vi inderst inde er helt enige. Jeg ved ikke om man skal kalde dette sammensmækkede modstridende beskyldninger for mandetologik ...

Overfortolkning? Ak nej. Men man kender jo efterhånden taktikken, og det er ganske skægt at få repertoiret serveret så rendyrket. Derfor tak til Information for disse skoleeksempler på hvordan man lægger folk, og især kvinder, ned, hvis de kommer med ideer der rækker ved andre folks privilegier og selvfølelse og magtposition, og skræmmer dem, og tvinger dem over i en forsvarsposition. Jeg tror ikke det har været forgæves. Jeg tror at tænkende mennesker i alle lande (og måske også nogle af de mandlige eksemplarer af racen der pryder Informations plakat) vil tage teksterne til sig på deres egen måde. Jeg gætter faktisk på at de vil forstå, at man kan komme til at foretrække søstre for brødre.